

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2018

tijdvak 1

aardrijkskunde CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Weer en klimaat

1 C

2 **maximumscore 1**

de hogere temperaturen / de klimaatopwarming / het versterkt broeikaseffect

3 **maximumscore 2**

- De juiste oorzaak is: Nederland ligt lager dan veel andere landen. / Het westen van Nederland ligt onder NAP 1
- Voorbeelden van een juiste maatregel zijn: 1
 - dijken aanleggen/verhogen
 - duinen verhogen en versterken / zandsuppletie
 - Huizen op palen bouwen. / Drijvende huizen bouwen.
 - In hogere delen van Nederland gaan wonen.

4 **maximumscore 1**

1 = juist
2 = onjuist

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij twee juiste antwoorden.

5 **maximumscore 2**

- De aanlandige wind heeft in de zomer een verkoelend effect / een matigende invloed 1
- De neerslagkans in Santander neemt toe, doordat de aanlandige wind tegen het gebergte moet opstijgen / doordat Santander aan de loefzijde van het gebergte ligt / doordat er vochtige lucht vanaf zee wordt aangevoerd 1

6 **maximumscore 2**

1 = groter
2 = hogere
3 = minder
4 = afgegeven

indien vier antwoorden juist 2
indien drie of twee antwoorden juist 1
indien minder dan twee antwoorden juist 0

Vraag	Antwoord	Scores
7	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het mediterrane klimaat heeft een droge zomer • Juiste verklaringen zijn: <ul style="list-style-type: none"> – het verschil in luchtdruk tussen juni en december / het hogedrukgebied boven Spanje in juni en het lagedrukgebied boven Spanje in december – de overheersend dalende lucht in juni en de overheersend stijgende lucht in december 	1 1
8	<p>maximumscore 2</p> <p>1 = kleiner 2 = koude 3 = laag 4 = afluiddig</p> <p>indien vier antwoorden juist indien drie of twee antwoorden juist indien minder dan twee antwoorden juist</p>	2 1 0
9	D	
10	C	
11	<p>maximumscore 1</p> <p>De taiga verschuift naar het noorden omdat het daar warmer wordt / omdat het groeiseizoen daar dan lang genoeg is om er naaldbomen te laten groeien.</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen bij een juiste keuze met een juist argument.</i></p>	
12	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat de elektriciteit voor deze auto's (groten)deels wordt opgewekt met behulp van fossiele brandstoffen.</p>	
13	<p>maximumscore 1</p> <p>1 = juist 2 = onjuist</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen bij twee juiste antwoorden.</i></p>	

Vraag	Antwoord	Scores
14	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • De baan van orkaan Matthew ging niet over Florida / ging grotendeels over zee (en orkaan Hermine ging wel over Florida) • De baan van een orkaan is nooit precies te voorspellen. / In het Caribisch gebied waren wel veel doden gevallen / had de orkaan grote schade aangericht 	1 1

Water

15 F

16 A

17 D

18 A

19 **maximumscore 1**

Uit het antwoord moet blijken dat Arnhem bij hoogwater minder wateroverlast zal ondervinden.

20 **maximumscore 1**

Voorbeelden van een juiste oorzaak zijn:

- oppompen van water / grondwateronttrekking
- drainage
- minder infiltratie / meer afvoer naar het riool (door verstening)

21 **maximumscore 1**

Uit het antwoord moet blijken dat de grondwaterstand in het omliggende gebied zal dalen doordat water vanuit het omliggende gebied naar het laagste punt stroomt / naar de polder stroomt.

22 **maximumscore 1**

X

Uit het argument moet blijken dat de wedstrijd grote verschillen in watergebruik veroorzaakte / dat het wedstrijdverloop pieken en dalen in het watergebruik veroorzaakte.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij een juiste keuze met een juist argument.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste menselijke oorzaak zijn:

- toename van de bevolking
- meer irrigatie in de landbouw

24 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat voor het ontzilten van zeewater duurzame energie gebruikt moet gaan worden (in plaats van fossiele energie).

25 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste doelen zijn:

- als irrigatiewater voor de landbouw
- als proceswater voor de industrie
- als koelwater

per juist antwoord

1

26 A

27 maximumscore 1

1 = juist

2 = onjuist

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij twee juiste antwoorden.

28 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste natuurlijke oorzaak zijn:

- Er kunnen binnen een land grote neerslagverschillen zijn.
- Binnen een land kan er verschil zijn in beschikbaarheid van water in de vorm van oppervlaktewater en/of aquifers.

29 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste oorzaak zijn:

- Het zeewater lekt onder de dijken door (kwel).
- Door daling van de Nijldelta zal zeewater dieper de Nijldelta binnendringen.
- Door daling van de Nijldelta zal brak water in de ondergrond stijgen.

Vraag	Antwoord	Scores
30	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van een juist voordeel zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Er hoefden maar weinig mensen te verhuizen. – Er kwam weinig landbouwgrond onder water te staan door de aanleg van het stuwmeer. • Voorbeelden van een juist nadeel zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Elektriciteit moet over grote afstand vervoerd worden. – Het water in het stuwmeer dat gezuiverd wordt als drinkwater moet over een grote afstand getransporteerd worden. – Het irrigatiewater is alleen beschikbaar voor boeren rond het stuwmeer. / In de droogste delen van Egypte is geen voorraad irrigatiewater beschikbaar. 	<p>1</p> <p>1</p>

Bevolking en ruimte

31 C

32 D

33 maximumscore 2

1900 = urbanisatie en industrialisatie
1970 = suburbanisatie en forensisme
2000 = re-urbanisatie en herinrichting

indien zes antwoorden juist 2
indien vijf, vier of drie antwoorden juist 1
indien minder dan drie antwoorden juist 0

34 D

35 maximumscore 2

- Een oud industriegebied is omgevormd naar woongebied. / Er is sprake van ander grondgebruik 1
- Uit het antwoord moet blijken dat de bewoners van de wijk Koningsdaal zich duurdere huizen kunnen veroorloven / een hoger inkomen / een andere levensstijl hebben dan de bewoners van de aanliggende wijk Waterkwartier 1

36 C

37 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat Oberhausen in een voormalig industriegebied ligt / dat Oberhausen een gebied is waar de werkloosheid erg hoog was door de sluiting van industrie/mijnbouw.

Vraag	Antwoord	Scores
38	C	
39	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeelden van juiste redenen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – te weinig arbeidskrachten (voor de toekomst) – te sterke vergrijzing – scheefgroei tussen mannen en vrouwen – te sterke ontgroening – verslechtering verhouding actieven/niet-actieven – te hoge demografische druk 	
	per juist antwoord	1
40	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat de afstanden tussen hun vroegere woonplaats en de stad waar zij nu werken te groot zijn om dagelijks te reizen.</p>	
41	C	
42	B	
43	<p>maximumscore 1</p> <p>1 = juist 2 = juist</p>	
	<p><i>Opmerking</i></p> <p><i>Het scorepunt alleen toekennen bij twee juiste antwoorden.</i></p>	
44	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat China een eenpartijstelsel heeft waarbij de regering alle beslissingen neemt (en Nederland heeft een meerpartijstelsel).</p>	
45	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van een juiste aantrekkingsfactor zijn: <ul style="list-style-type: none"> – grotere bereikbaarheid / sneller vervoer – hoger voorzieningenniveau • Voorbeelden van een juiste afstotingsfactor zijn: <ul style="list-style-type: none"> – hogere huurprijzen/grondprijzen – extra drukte door toegenomen mobiliteit van mensen – trillingen / geluidsoverlast 	<p>1</p> <p>1</p>

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 29 mei. Meteen aansluitend op deze datum start Cito met de analyse van de examens.

Ook na 29 mei kunt u nog tot en met 12 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in de webbased versie van Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

bron 1	http://nos.nl/artikel/2140848-tijgermug-breidt-leefgebied-veenendaal-uit.html
bron 2	vrij naar: Grote Bosatlas, 54e ed.
bron 3	vrij naar: weather.com
bron 4	vrij naar: Grote Bosatlas, 54e ed.
bron 5	Eigen archief Cito/CvTE
bron 6	vrij naar: www.thelightapp.com/answers/query/itcz_information_and_images/48ee3936aa
bron 7	www.klimadiagramme.de
bron 8	vrij naar: Grote Bosatlas, 54e ed.
bron 9	Eigen archief, Cito-CvTE
bron 10	vrij naar: www.klimadiagramme.de
bron 11, 12	vrij naar: Grote Bosatlas, 54e ed.
bron 13	www.dewereldmorgen.be
bron 14	Cyclonebiskit via Wikipedia
bron 15	vrij naar: http://deredactie.be
bron 16	http://periode13.blogspot.nl/2013/06/verdeling-van-water-op-aarde-de-aarde.html
bron 17	vrij naar: Natuur Dichtbij 2013 via http://eduweb.eeni.tbm.tudelft.nl/TB141E/?drinkwater-winning-oppervlaktewater
bron 18	vrij naar: Grote Bosatlas, 54e ed.
bron 19	www.rijkswaterstaat.nl ; foto regelwerk: www.bouwpluim.nl
bron 20	https://beeldbank.rws.nl , Rijkswaterstaat , Ruimte voor de Rivier / PDR via Wikipedia
bron 21	vrij naar: www.rwsleefomgeving.nl
bron 22	vrij naar: Evides via www.rwsleefomgeving.nl/
bron 23	vrij naar: www.news.cn
bron 24	vrij naar: Grote Bosatlas, 54e ed.
bron 25	vrij naar: http://www.chinacourant.nl/agri-food/groot-deel-drinkwater-beijing-gewonnen-uit-zeewater
bron 26	kaart: vrij naar: www.economist.com
bron 27	foto 1: Eigen archief: Cito/CvTE; foto 2: www.madforwater.eu ; foto 3: www.csmonitor.com
bron 28	vrij naar: Grote Bosatlas, 54e ed.
bron 29	vrij naar: www.rd.nl
bron 30	vrij naar: CBS
bron 31, 32	vrij naar: https://odekerken.praktijkinfo.nl
bron 33	foto P: www.braaksma-roos.nl ; foto Q: ANP, foto R: www.panoramio.com ; foto S: www.mitula.nl
bron 34	vrij naar: www.bpd.nl
bron 35	vrij naar: https://www.facebook.com/events/1799441696998447
bron 36	www.destatis.de
bron 37	vrij naar: www.steden.net
bron 38	Eigen archief, Cito-CvTE
bron 39	www.shutterstock.com
bron 40	vrij naar www.diercke.de
bron 41	vrij naar: www.indexmundi.com
bron 42	vrij naar: Grote Bosatlas, 54e ed.
bron 43, 44	vrij naar: Joost van den Hoek 31-08-2016 via www.dearchitect.nl